

Nieuwe stranding van levende wenteltrapjes, *Epitonium clathrus* te Koksijde en Oostduinkerke

M.-Th. Vanhaelen

Na enkele dagen krachtige zuidwestenwind spoelden op 19 oktober te Koksijde, Schipgat massaal verse mollusken aan. Vooral de verse en levende tweekleppigen kregen mijn aandacht. *Spisula subtruncata* was het talrijkst, gevolgd door verse *Venerupis senegalensis*. *Spisula solida* begon ook weer levend vers op de stranden van de Westkust te verschijnen, zelfs met 3 jaarklassen. Jonge *Macoma balthica*, *Cerastoderma edule* en *Donax vittatus* volgde ik nauwgezet. Jonge *Petricola pholadiformis*, soms piepklein, ± 1 cm, waren er ook weer! De meeste Amerikaanse zwaardscheden waren echter niet erg vers. Opvallend veel fuikhorens waren aangespoeld, doch allemaal leeg. Ik vond ook een paar 10-tal jonge gewone tepelhoorns, *Natica catena*, vers leeg, van $\pm 1,5$ cm.

Onder aan een aanspoelseluitloper merkte ik opeens een wenteltrap met sterk opvallende bruine-lijntjestekening. Leuke verrassing bij het oprapen: het levende dier was nog aanwezig! Aandachtiger observeren van dezelfde dóórlopende aanspoelsellijn leverde een 300-tal meter verder opnieuw een levend wenteltrapje. Het eerste horentje was 2,6 cm, het tweede levend exemplaar mat slechts 1,8 cm.

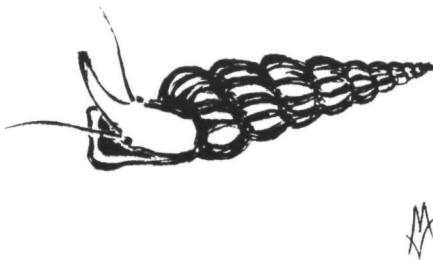

Fig. Levende *Epitonium clathrus*

Zo heb ik deze dieren eens nauwkeurig kunnen observeren: de voet heeft een lange, smalle min of meer rechthoekige vorm, vooraan wat verbreed en afgeknot; hij is

In tegenstelling tot mijn eerdere levende vondsten *Epitonium clathrus* (Vanhaelen, 1994, 1995, 1998) die allemaal in de winterperiode (januari-februari) aanspoelden en vlug stierven, zijn de huidige twee individuen aangetroffen in goede conditie: ze kropen de volgende dag regelmatig rond in een bodempje zeewater en werkten zich zelfs omhoog tegen de verticale wand van het recipiënt, het toch behoorlijk zware en lange horentje meevoerend!

overwegend zwart met wat wit bij de rand. Het witte dier vormt een snuit, stulpt die ver uit en beweegt hem in alle richtingen, bv. verticaal en zelfs wat achterwaarts. Je zou kunnen spreken van een 'slurfje'. De lange, fijne tentakels zijn bijna geheel zwart en hebben aan de basis een zwart oogje.

Op 27 oktober 1998, 8 dagen na de vondst, leven de twee wenteltrapjes nog steeds, in een bakje met zeewater en een stukje blaaswier. Slibanemonen waren helaas niet voorradig. Van de toppen van het wier zijn stukjes afgeknaagd. De dieren komen nu nog slechts gedeeltelijk te voorschijn: de voetzool en de kop tot en met de tentakels worden nog regelmatig naar buiten gestuwd. Blijkbaar kan de zool niet meer goed uitgespreid worden, ook de snuit wordt niet meer zo ver uitgestulpt, doch de dieren reageren nog goed bij aanraken van het bakje of het water: dan verdwijnen ze traag, met korte snokjes volledig in de horen en sluiten hem af met hun operculum.

Op 28 oktober 1998 doe ik minder zeewater in het bakje, zodat het \pm 1,5 cm hoog staat en ... het grootste dier lukt er opnieuw in zich vast te zuigen aan de zijwand en zich een beetje omhoog te werken, waarna het moet loslaten.

Pas op 1 november 1998, dit is 14 dagen na de vondst, zijn de beide dieren dood.

Van Francis Kerckhof vernam ik dat G. Warreyn reeds op 15 september 1998 ook een levende *Epitonium clathrus* had gevonden te Oostduinkerke tegenover de zeebermduinen. Dit is meteen de meest noordelijke aanspoelplaats van een levende *E. clathrus* op Belgisch strand.

Op 7 november 1998, na één week zuidwestenwind en -storm waren tegen de noordkant van strandhoofd Ster der Zee ruim 50 wenteltrappen samengespoeld, waarvan een 10-tal met zeer vers voorkomen en één vers dode, waarvan het operculum loskwam; het dier was nog reukloos. Dit horentje was 2,2 cm lang.

Eén dag later werd, tijdens de S.W.G.-excursie te Oostduinkerke, St.-André een groot levend exemplaar van 3,4 cm gevonden door Yves Lambrecht. Het horentje was wit en vertoonde één rib meer op de 6de en nogmaals één rib meer op de onderste winding, zodat deze laatste in totaal 11 ribjes telde. De familie Lambrecht deelde me achteraf mee dat het dier enkel nog een klein beetje uit de schelp is gekomen en dadelijk weer zijn horen afsloot. Deze wenteltrap is, bij mijn weten, tot nu de grootste met levend dier, gevonden op het Belgische strand.

Toevallig vernam ik dat, verleden winter, toen er in De Panne reeds één levende en in Koksijde één dode *E. clathrus* gevonden werd (Vanhaelen, 1998) nog meer levende wenteltrapjes zijn aangespoeld tussen Bray-Dunes en Zuydcoote. M. Brouckaert verzamelde er, tijdens een strandtocht vele 10-tallen horentjes, waarvan er nog 3 het dier en operculum bevatten.

Overzicht: *Epitonium clathrus* met dier aangespoeld aan de Belgische Westkust en de Noordfranse kust in 1998.

Datum	Plaats	Aantal	Toestand	Lengte	Vinder
07-02-1998	KOK	1	met resten dood dier	2,7 cm	MTV
09-02-1998	DP	1	levend aangespoeld	2,7 cm	MTV
02-1998	DP+ZC	3	levende		MB
15-09-1998	ODK	1	levende		GW
19-10-1998	KOK	2	leefden nog tot 2 weken na de vondst	1,8 cm 2,6 cm	MTV
07-11-1998	KOK	1	vers dood	2,2 cm	MTV
08-11-1998	ODK	1	levend, uitgeput	3,4 cm	YL
13-12-1998	KOK	1	vers dood	3 cm	MTV

Litteratuur

- Vanhaelen, M.-Th., 1994. Levende wenteltrapjes *Epitonium clathrus* (L, 1758) aangespoeld op Belgische stranden. De Strandvlo, 14(1): 46-47.
- Vanhaelen, M.-Th., 1994. Wenteltrapjes *Epitonium clathrus* (L, 1758) levend aangespoeld aan onze Westkust. De Strandvlo, 14(3): 94-102.
- Vanhaelen, M.-Th., 1994. Wenteltrap met operculum te Koksijde, Ster der Zee op 11 november 1994. De Strandvlo, 14(4): 149.
- Vanhaelen, M.-Th., 1995. Levend wenteltrap *Epitonium clathrus* op Péroquetstrand, Bray-Dunes. De Strandvlo, 15(1): 36.
- Vanhaelen, M.-Th., 1998. Opnieuw één wenteltrap *Epitonium clathrus* te De Panne levend aangespoeld. De Strandvlo, 18(2): 97.

Nawoord

Levende strandingen van *Epitonium clathrus* worden stilaan een normaal verschijnsel voor de Belgische Westkust. Zullen weldra ook levende wenteltrappen onze Middenkust

bereiken? Zeker te volgen!!! Alle waarnemingen en informatie hierover graag aan ondergetekende of iemand van het bestuur. Dank.

Summary

The author reports findings in 1998 of live specimens of the wentletrap *Epitonium clathrus*. Since 1994, this species has been regularly reported alive on the beaches from the Belgian west coast.

**Ter Yde 1
8670 Koksijde**